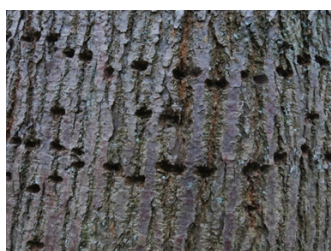

Een 'sapsucker' in Pruikenmakers

Luc De Keersmaeker, Peter Van de Kerckhove,
Kris Vandekerckhove

Deze lindeboom was wel erg in trek bij suikerverslaafde spechten. Hij lijkt precies gemitrailleerd. Of zoals François Villon (1431-1463) zou schrijven: "Plus becquetés d'oiseaux que dés à coudre" (uit: Ballade des Pendus) (foto: Peter Van de Kerckhove)

Een detailbeeld: in het voorjaar hakken spechten kleine wondjes in de bast en likken vervolgens het suikerrijke boomsap op. (foto: Peter Van de Kerckhove)

In 2015 is onze inventarisatieploeg terug neergestreken in het bosreservaat van Pruikenmakers, in het zuidoostelijke deel van Meerdaalwoud. De eerste inventarisatie dateert alweer van 2005, hoog tijd om uit te zoeken wat er na 10 jaar nulbeheer veranderd is in dit gevarieerde bosreservaat. Pruikenmakers ligt grotendeels op een rijke leembodem en werd in de loop van de 19de en 20ste eeuw geleidelijk aan omgevormd van een middelhoutbos met eiken als overstaanders, naar hooghout. Het resultaat van deze geleidelijke omvorming is een erg structuurrijk en gemengd bos, met een grote diversiteit aan houtige soorten: meer hierover is te vinden in onze nieuwsbrief nr. 8 uit 2008 (pagina's 6-7 en 8-9). Pruikenmakers is ook één van de weinige plaatsen in het Meerdaalwoud waar (autochtone) winterlinde nog talrijk aanwezig is en de toekomst zal uitwijzen of deze langlevende en schaduwtolerante boomsoort zich onder het nulbeheer kan handhaven of zelfs uitbreiden.

In één van onze proefvlakken vonden we iets heel merkwaardigs: een winterlinde waarvan de stam op een systematische wijze geperforeerd was (zie foto's). We hadden al gehoord van de Noord-Amerikaanse 'sapsuckers' (sapspechten), een geslacht van spechten dat hierin gespecialiseerd is, maar zouden Europese spechten dit ook doen? Een kort literatuuronderzoek over dit onderwerp bevestigde al snel dit vermoeden: er zijn heel wat meldingen uit diverse Europese landen (Groot-Brittannië, Frankrijk, Polen, Tsjechoë, Duitsland, Oostenrijk). Het vaakst wordt de grote bonte specht als dader aangewezen, maar zowat alle andere soorten met uitzondering van draaihals kunnen dit gedrag te vertonen (Gibbs 1983; Kruszyk 2005; Pfister et al. 2006).

Zoals de naam al laat vermoeden, perforeren sapsuckers de schors om het xyleem aan te boren en het sap dat rijk is aan mineralen en suikers, op te zuigen. Soms gebruiken ze proefboringen om de plaatsen op te zoeken waar de sapstroom het overvloedigst is en dat is vaak laag op de stam. Soms worden daarbij ook stukjes schors verwijderd, maar dat lijkt in Pruikenmakers niet het geval te zijn. Een welkom neveneffect van de sapuitvloeï is dat insecten worden aangetrokken, die de spechten uiteraard niet links laten liggen. Het fenomeen wordt het vaakst waargenomen in maart, wanneer de opwaartse sapstroom het sterkst is, maar soms zijn sapsuckers ook in de winter actief. Dan zouden vooral esdoorns aangeboord worden, omdat die in tegenstelling tot de meeste andere boomsoorten, ook 's winters een sapstroom kunnen genereren. Bovendien is het sap van esdoorns bijzonder rijk aan suikers. Hoewel tientallen soorten struiken en bomen – zowel loofhout als naaldhout - kunnen worden aangeboord,

schijnen naast esdoorns vooral soorten met een dunne en gladde schors de voorkeur te hebben. Lindensoorten worden wellicht om die reden opvallend vaak vermeld. Sapsuckers kiezen ook vaak opvallende bomen uit: dominante individuen of bomen van een andere soort dan de rest van het bestand. Het gedrag van onze sapsucker past helemaal in dit plaatje: uitgerekend de dikste linde (ruim 50 cm diameter) uit de ruime omgeving is uitgekozen, in een deel van het bos waar oude eiken domineren.

De Geelbuiksapspecht, een notoire gaatjesboorder in Noord Amerikaanse bomen (foto: Gerlinde Taurer – Wikicommons)

Ook onze spechten, zoals deze grote bonte specht, durven zich in het voorjaar ook wel eens te buiten gaan aan een sapkuurtje (Foto: Yves Adams).

Referenties

Gibbs J.N. (1983). 'Sap-sucking' by woodpeckers in Britain. *British Birds* 76: 109-117.

Kruszyk R. (2005). Sap-sucking in the European woodpeckers Picidae (in het Pools met samenvatting en bijschriften in het Engels).

Notatki Ornitologiczne 46: 25-34

Pfister A., Cech T.L. & Krehan H. (2006). Schäden als Folge von Spechtschlag. *Forstschutz Aktuell* 36: 18-19.

Rushmore F. (1969). Sapsucker damage varies with tree species and seasons. *Forest Service Research Paper NE-136*. Northeastern Forest Experiment Station, Upper Darby, PA: USDA.